

Dr. JOSEF HRONEK

JÁDRO KATOLICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ

Schváleno výnosem ministerstva školství a osvěty
ze dne 18. října 1945 č. A-115 194/45-II/1 jako
dotisk druhého vydání.

Cena výtisku Kčs 9.—.

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ V PRAZE

JOSEF HRONEK

JÁDRO KATOLICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ

Výklad katolického náboženství
pro
národní školy.

Schváleno výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 23. listopadu 1937, č. 160.528/37-I/1., jako učebnice pro národní školy s československým jazykem vyučovacím ve znění českém.

Schváleno vynesením nejdůstojnějšího arcibiskupského Ordinariátu v Praze 24. II. 1937, č. 2730 a nejdůstojnějšího biskupského Ordinariátu v Litoměřicích dne 17. VI. 1938, č. 51182.

V PRAZE 1945.

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ

NIHIL OBSTAT

Mons. Dr. Josephus Beran,

censor.

Pragae die 24. Februarii 1937

N.: 2730.

IMPRIMATUR

Prael. Dr. Theophilus Opatrný

vicarius generalis.

PRAVDY SVATÉ VÍRY A MODLITBY, které nutno znáti zpaměti.

1. ZNAMENÍ SV. KŘÍŽE.

† Ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. Amen.

2. MODLITBA PÁNĚ.

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé,
přijď království tvé,
buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes;
a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme
naším vinníkům,
a neuvoď nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého. Amen.

3. POZDRAVENÍ ANDĚLSKÉ.

Zdravas Maria, milosti plná, Pán s tebou; požehnaná ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého, Ježíš.

Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

4. APOŠTOLSKÉ VYZNÁNÍ VÍRY.

1. Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země;
2. i v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
3. jenž se počal z Ducha Svatého, narodil se z Marie Panny;
4. trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest;
5. sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých;
6. vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího;
7. odtud přijde soudit živých i mrtvých.
8. Věřím v Ducha Svatého;
9. svatou Církev obecnou, Svatých obcování;
10. odpuštění hříchů;
11. těla vzkříšení;
12. život věčný. Amen.

5. MODLITBA K ANDĚLU STRÁŽCI.

Anděle Boží, strážce můj!
Rač vždycky být ochránce můj,
mě vždycky říd a napravuj,
ke všemu dobrému mě vzbuzuj.
Ctnostem svatým mě vyučuj,
ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj,
tělo, svět, ďábla přemáhám,
na tvá vnuknutí pozor dávám.
A v tom svatém obcování
ať setrvám do skonání,
po smrti pak v nebi věčně
chválím Boha ustavičně. Amen.

6. ZDRÁVAS KRÁLOVNO.

Zdrávas, Královno, matko milosrdenství; živote, sladkosti a naděje naše, buď zdráva. K tobě voláme, vyhnaní synové Evy. K tobě vzdycháme lkající a plačící v tomto slzavém údolí. I protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči. A Ježíše, který jest požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž, o milostivá, o přívětivá, o přesladká Panno Maria.

7. KE CTI A CHVÁLE NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE.

Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému, jakož byla na počátku, i nyní i vždycky a na věky věkův. Amen.

8. MODLITBA ZA VĚRNÉ ZEMŘELÉ.

Odpočinutí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí. Ať odpočívají v pokoji. Amen.

9. DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ.

Já jsem Hospodin, Bůh tvůj:

1. Nebudeš mítí bohů jiných přede mnou.
2. Nevezmeš jména Božího nadarmo.
3. Pomní, abys den sváteční světil.
4. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.
5. Nezabiješ.
6. Nesesmilníš.
7. Nepokradeš.
8. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.
9. Nepožádáš manželky bližního svého.
10. Aniž požádáš statku jeho.

10. PATERO PŘIKÁZÁNÍ CÍRKEVNÍCH.

1. Zasvěcené svátky světiti.
2. V neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou pobožně slyšeti.
3. Ustanovené posty zachovávatí.
4. Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční velebnou svátost oltářní přijímatí.
5. V zapověděný čas svatebního veselí nekonatí.

11. VZBUZENÍ VÍRY.

Věřím v Tebe, ve třech osobách jediný Bože Otče, Synu a Duše Svatý. Věřím, že Syn Boží se vtělil, aby nás vykoupil, a že Duch Svatý svou milostí nás posvěcuje. Věřím, že duše naše nesmrtelná, milost pak Boží nám k spasení nevyhnutelně potřebná jest. Věřím a vyznávám všechno, čemu Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolové kázali a čemu svatá římskokatolická Církev věřiti velí. Tomu všemu věřím, protože jsi, ó Bože, vševědoucí a nejvyš pravdomluvný. **B o ž e, r o z m n o ž v í r u m o u !**

12. VZBUZENÍ NADĚJE.

Doufám a důvěřuji, ó Bože, že mi pro zásluhy Ježíše Krista udělíš milost, abych hříchy své poznal a dokonale jich litoval, a že mi je odpustíš, po smrti pak že mi ráčíš spasení věčné dáti a popřáti, abych na Tebe tváří v tvář patřil, Tebe míloval a s Tebou se věčně radoval. Doufám to od Tebe, protože jsi všemohoucí, věrný a nejvyš dobrotivý. **B o ž e, p o s i l n í n a d ě j í m o u !**

13. VZBUZENÍ LÁSKY.

Boží můj! Miluji Tě z celého srdce svého nade všechno, protože jsi můj nejlepší a nejdobrotivější Otec.

14. VZBUZENÍ LÍTOSTI.

Proto také toho upřímně lituji, že jsem Tě svými hříchy tak často hněval. Opravdu míním všech hříchů i všech zlých příležitostí se varovatí a nikdy více ničeho proti Tvé nejsvětější vůli se nedopouštětí. Přijmiž mne opět za dítě své a dej mi milost, abych splnil, co jsem si umínil. Za to Tě žádám skrze neskonalé zásluhy Tvého božského Syna, Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista. Amen.

15. TAJEMSTVÍ SVATÉHO RŮŽENCE.

Ú v o d .

Věřím v Boha... Otče náš...
Zdravas, Maria... Ježíš,

1. který v nás víru rozmnožuj; Svatá Maria...
2. který nás v naději posiluj;
3. který v nás lásku rozněcuj.

R ů ž e n e c r a d o s t n ý .

Otče náš... a desetkrát Zdravas, Maria... Ježíš,
1. kterého jsi, Panno, z Ducha Svatého počala;
Svatá Maria...

Po každém desátku se říká: Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému, jakož byla na počátku, i nyní i vždycky a na věky věkův. Amen.

2. s kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila;
3. kterého jsi, Panno, v chlévě porodila;
4. kterého jsi, Panno, v chrámě obětovala;
5. kterého jsi, Panno, v chrámě našla.

Růženec bolestný.

Otče náš... Zdrávas, Maria... Ježíš,

1. který se za nás krví potil;
2. který za nás bičován byl;
3. který za nás trním korunován byl;
4. který za nás těžký kříž nesl;
5. který za nás ukřižován byl.

Růženec slavný.

Otče náš... Zdrávas, Maria... Ježíš,

1. který z mrtvých vstal;
2. který na nebe vstoupil;
3. který Ducha Svatého seslal;
4. který tě, Panno, na nebe vzal;
5. který tě, Panno, na nebi korunoval.

Zdrávas Královno...

Ú V O D .

O ZNAMENÍ SVATÉHO KŘÍŽE.

Kdo jest katolický křesťan? ,

Katolický křesťan jest ten, kdo přijal svatý křest a všecko věří a vyznává, co svatá Církev katolická věří a vyznává.

Kterým znamením zvláště vyznává katolický křesťan svou víru?

Katolický křesťan vyznává svou víru zvláště znamením svatého kříže.

Které pravdy svaté víry vyznáváme znamením svatého kříže?

Znamením svatého kříže vyznáváme tyto dvě pravdy svaté víry:

1. že jest jeden Bůh ve třech osobách: Otec, Syn a Duch Svatý;
2. že Syn Boží, Ježíš Kristus, stal se člověkem, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil.

Jest užitečné žehnatí se svatým křížem?

Jest velmi užitečné často a pobožně se žehnatí svatým křížem před modlením, učením, prací a vůbec před každým důležitým činem.

Č Á S T P R V N Í .

O víře.

O APOŠTOLSKÉM VYZNÁNÍ VÍRY.

Kde je krátce obsaženo, co má katolický křesťan věřití?

Co má katolický křesťan věřití, jest krátce obsaženo v modlitbě »Věřím v Boha«. Říkáme té modlitbě apoštolské vyznání víry.

Jak zní apoštolské vyznání víry?

Apoštolské vyznání víry zní:

1. Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.
2. I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.
3. Jenž se počal z Ducha Svatého, narodil se z Marie Panny.
4. Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřížován, umřel a pohřben jest.
5. Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.
6. Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.
7. Odtud přijde soudit živých i mrtvých.
8. Věřím v Ducha Svatého.
9. Svatou Církev obecnou, svatých obcování.
10. Odpuštění hříchů.
11. Těla vzkříšení.
12. Život věčný. Amen.

Apoštolské vyznání víry má dvanáct článků, čímž se naznačuje, že obsahuje pravdy svaté víry, které kázalo dvanáct svatých apoštolů, a proto také se nazývá apoštolským vyznáním víry.

Všechny svaté pravdy, které Bůh zjevil skrze patriarchy a proroky, naposled pak skrze Ježíše Krista a jeho apoštoly, obsahuje Písmo svaté (Bible) a ústní podání.

Písmo svaté je psané slovo Boží. Ústní podání jsou svaté pravdy, které apoštolové jen ústně podávali, ale nenapsali.

O BOHU.

1. »Věřím v Boha, Otce všemohoucího Stvořitele nebe i země.«

První článek víry učí, že

1. jest jeden Bůh,
2. první božská osoba se jmenuje Otec, který stvořil nebe i zemi.

Kdo jest Bůh?

Bůh jest pouhý duch, který je nekonečně dokonalý.

Co znamená: Bůh jest pouhý duch?

Bůh jest pouhý duch znamená: Bůh má nejdokonalější rozum a nejdokonalější svobodnou vůli, ale nemá těla.

Proč říkáme: Bůh jest nekonečně dokonalý?

Říkáme Bůh je nekonečně dokonalý, protože má všechny dobré vlastnosti v míře největší.

Které jsou hlavní vlastnosti Boží?

Hlavní vlastnosti Boží jsou:

Bůh jest

1. věčný: Bůh byl vždy, jest a bude vždy;

2. vševědoucí: Bůh ví všechno, co bylo, jest a bude, zná i všechny naše nejtajnější myšlenky;
3. všudypřítomný: Bůh jest všude, na nebi i na zemi;
4. nejvyšší spravedlivý: Bůh dobré odměňuje a zlé trestá, jak si kdo zaslouhuje;
5. všemohoucí: Bůh všechno může, co chce; u Boha není nic nemožného;
6. nejvyšší dobrotivý: Bůh nám dává všechno dobré;
7. nejvyšší milosrdný: Bůh nám odpouští hříchy, když činíme pokání.

NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE.

Kolik je Bohů?

Jeden jest pravý Bůh.

Kolik jest v Bohu osob?

V Bohu jsou tři osoby: Otec, Syn a Duch Svátý. Otci připisujeme stvoření, Synu vykoupení, Duchu Svatému posvěcení. Tyto tři božské osoby jsou jedné a nerozdílné přirozeností a podstaty, to jest mají tytéž božské vlastnosti; jaký Otec, takový Syn, takový Duch Svátý.

Jak se jmenují tři božské osoby dohromady?

Tři božské osoby dohromady se jmenují nejvyšší Trojice.

Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému, jakož byla na počátku, i nyní i vždycky a na věky věkův. Amen.

STVOŘENÍ SVĚTA.

Proč říkáme Bohu Otci Stvořitel nebe i země?

Bohu Otci říkáme Stvořitel nebe i země, protože

celý svět, nebe i zemi a všechno, co jest, stvořil. Svět nevznikl sám sebou, nýbrž byl od Boha stvořen v 6 dnech.

Slovo »den« znamená velmi dlouhou dobu.

Co znamená slovo stvořil?

Slovo stvořil znamená: učinil z ničeho.

K čemu stvořil Bůh svět?

Bůh stvořil svět:

1. ke své slávě,
2. k našemu blahu.

Bůh však neponechal svět sám sobě, ale dále o něj pečuje.

Jak pečuje Bůh o svět?

Bůh pečuje o svět tím, že jej zachovává a řídí. Bůh působí, že celý svět a každý jednotlivý tvor tak dlouho trvá, dokud Bůh chce.

Bůh vede všechno k dobrému; nic se neděje bez jeho dopuštění.

Jak nazýváme péči Boží o svět?

Péči Boží o svět nazýváme prozřetelností Boží.

Proč dopouští Bůh utrpení?

Bůh dopouští utrpení, aby hříšníky potrestal a napravil, spravedlivé pak zkoušel a jejich zásluhy pro nebe rozmnožil.

Kteří z tvorů Božích zvláště vynikají?

Z tvorů Božích zvláště vynikají andělé a lidé.

ANDĚLÉ.

Co jsou andělé?

Andělé jsou pouzí duchové, mají rozum a svobodnou vůli, ale nemají těla.

K čemu stvořil Bůh anděly?

Bůh stvořil anděly, aby mu sloužili.

Jací byli andělé, když je Bůh stvořil?

Když Bůh stvořil anděly, byli všichni dobří a blažení. Všichni andělé nezůstali však dobrými. Mnozí zpyšněli a Bohu nechtěli sloužiti. Pyšné anděly zavrhl Bůh do pekla. Zavržené anděly nazýváme zlými duchy. Ti nás nenávidí, hledí nám uškoditi na těle a na duši. Vůdce jejich se jmenuje ďábel nebo satan.

Anděly, kteří v dobrém setrvali, Bůh odměnil věčnou blažeností v nebi.

Andělé dobří, které Bůh zvláště ustanovil k naší ochraně jsou a n d ě l é s t r á ž c i. Andělé strážci nás chrání na těle i na duši, povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás. Proto jsme povinni je ctít a vzývat, jejich vnuknutí poslouchati a jim býti vděční.

O ČLOVĚKU.

Naposledy stvořil Pán Bůh člověka.

Z čeho se skládá člověk?

Člověk se skládá z těla a z nesmrtelné duše.

Bůh stvořil tělo ze země, proto po smrti se tělo vrátí do země.

Člověk nepovstal ze zvířete.

Lidská duše je nesmrtelná, protože nikdy neumře.

Má rozum a svobodnou vůli. Rozumem poznává

člověk Boha a jeho svatou vůli. Svobodnou vůli svou může člověk voliti dobré a zavrhovati věci hříšné.

K čemu stvořil Bůh člověka?

Bůh stvořil člověka proto, aby ho poznával, miloval a jemu sloužil, a tak po smrti se dostal do nebe. První lidé se jmenovali Adam a Eva. Říkáme jim naši prarodiče, protože od nich pocházíme.

Jací byli první lidé?

První lidé byli dobří, spravedliví a svatí. Měli velké vědomosti a vůli nakloněnou k dobrému. Žili šťastně v ráji, byli prosti všeho utrpení a neměli nikdy zemřít.

Zůstali první lidé dobrými?

První lidé nezůstali dobrými. Zhřešili tím, že neposlechli Pána Boha a jedli ovoce se stromu, se kterého jim Bůh zapověděl.

Přestali býti svatými a spravedlivými. Rozum jejich se hříchem zatemnil a vůle jejich se naklonila ke zlému. Byli vyhnáni z ráje a podrobeni mnohým utrpením a smrti.

Po Adamovi zdědili jsme všichni hřích. Zděděnému hříchu říkáme hřích dědičný. Přešel na nás i se všemi svými následky — utrpením a smrtí.

Dědičného hříchu zůstala uchráněna pouze Panna Maria, poněvadž byla vyvolena za Matku Boží. Proto také byla Panna Maria po své smrti s neporušeným tělem vzata anděly do nebes.

Nejhorším následkem hříchu dědičného bylo, že

žádný člověk se nemohl dostat do nebe. Ale Bůh se smiloval nad lidmi a slíbil Spasitele. Spasitelem světa jest Ježíš Kristus, který otevřel lidem nebe, zavřené hříchem Adamovým.

Svaté jméno Ježíš znamená Spasitel, Vykupitel. Jméno Kristus nebo Mesiáš znamená Pomazaný Páně, to jest nejvyšší král.

Příchod Spasitelův připravovali proroci. Předpověděli o Spasiteli, že bude Syn Boží a spolu člověk z rodu Davidova, že se narodí z Panny v Betlemě, že umře bolestnou a potupnou smrtí na kříži a že vstane z mrtvých.

JEŽÍŠ KRISTUS.

2. »I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.«

Druhý článek víry učí, že Ježíš Kristus jest jednorozený Syn Boha Otce, pravý a Bůh a spolu člověk a náš Pán.

Slovo »jednorozený« znamená: jediný a pravý syn.

Proč se stal Syn Boží člověkem?

Syn Boží se stal člověkem, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil.

Pán Ježíš nás vykoupil a spasil tím, že smířil nás s Bohem a zjednal nám odpuštění hříchů i trestů za ně zasloužených, jakož i milosti, abychom mohli dojít věčné blaženosti.

3. »Jenž se počal z Ducha Svatého. narodil se z Marie Panny.«

Třetí článek víry učí, kterak se stal Syn Boží člověkem.

Kterak se Syn Boží stal člověkem?

Syn Boží stal se člověkem působením Ducha Svatého a narodil se z Marie Panny.

Či Syn jest Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus jest Syn Boha Otce. Panně Marii říkáme matka Boží, protože z ní se narodil Pán Ježíš, který jest Bůh a spolu člověk.

Kde se narodil Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus se narodil v Betlemě. (Hod Boží vánoční, 25. prosince.)

Ježíš Kristus je pravý Bůh a spolu člověk v jedné osobě, to jest: v Ježíši Kristu jest dvojí přirozenost, božská a lidská, ale Ježíš Kristus jest toliko jedna, a to božská osoba.

Skrytý život Pána Ježíše.

Narození Ježíše Krista zvěstovali: anděl pastýřům, hvězda mudrcům na východě, mudrcové králi Herodovi a zákoníkům; Duch Svatý starci Simeonovi a prorokyni Anně v Jerusalemě; Simeon a Anna lidu v chrámě.

Z dětství Ježíšova víme: osmého dne po svém narození byl obřezán a Ježíš nazván; čtyřicátého dne byl v chrámě obětován; mudrci od východu se mu klaněli a darem mu přinesli zlato, kadidlo a myrhu; ušel úkladům Herodovým útekem do Egypta a po smrti jeho byl přinesen do Nazareta. Z mládí Ježíšova víme: když mu bylo dvanáct let, šel se svými rodiči na slavnost do Jerusalema, tam zůstal a byl po třech dnech od nich v chrámě nalezen; s nimi se potom vrátil do Na-

zareta a byl jim poddán, prospíval věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí.

Veřejný život Pána Ježíše.

Když bylo Pánu Ježíši třicet let, odešel k řece Jordánu a tam se dal od Jana pokřtiti. Po křtu sestoupil na Pána Ježíše Duch Svatý v podobě holubičky a Bůh Otec řekl: »Tento je Syn můj milý, v něm se mi zalíbilo.« Potom odešel Pán Ježíš na poušť, kde se čtyřicet dní modlil a postil. Tak se připravil na své veřejné působení.

Kterak působil Pán Ježíš veřejně?

Pán Ježíš působil veřejně takto: Učil pravdám, které máme věřit, a ctnostem, které máme konati. Svě učení potvrdzoval zázraky a proroctvími.

Které zázraky činil Pán Ježíš?

Pán Ježíš činil mnohé zázraky, na příklad: proměnil vodu ve víno a dvakrát nasýtil tisíce lidí několika chleby; vymítal ďábelství a utišil bouři na moři; uzdravoval pouhým slovem nemocné, křísil mrtvé a sám vstal z mrtvých.

Co předpověděl Pán Ježíš?

Pán Ježíš předpověděl, že ho Jidáš zradí a Petr zapře, že bude ukřižován a vstane z mrtvých, že vstoupí na nebesa a sešle Ducha Svatého, že Jerusalema bude zbořen a mnoho jiného.

Všichni neuvěřili v Pána Ježíše; byli to zvláště veleknězi a farizeové, kteří ho nenáviděli pro jeho učení a donutili Piláta, že dal ho usmrtiti.

4. »Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest.«

Co trpěl Pán Ježíš?

Pán Ježíš trpěl veliké bolesti. Na duši trpěl úkost a zármutek, byl potupen. Na těle trpěl mnoho strasti, v zahradě Getsemanské se krví potil, u Piláta byl bičován a trním korunován, nesl těžký kříž a byl ukřižován.

Pán Ježíš trpěl pouze jako člověk, neboť jako Bůh trpěti nemohl.

Kde byl Pán Ježíš ukřižován a umřel?

Pán Ježíš byl ukřižován kolem dvanácté hodiny na hoře Kalvarii u Jerusalema a tam ve 3 hodiny odpoledne na kříži umřel. (Velký pátek — zvonění ve 3 hod. v pátek.)

5. »Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.

Pátý článek víry učí, že duše Pána Ježíše, když jeho svaté tělo odpočívalo v hrobě, sestoupila do pekel, to jest do předpekli, aby oznámila spravedlivým duším, že jsou vykoupeny.

Co bylo předpekli?

Předpekli bylo místo, kde duše spravedlivých, před Kristem zemřelých, pokojně a bez bolesti očekávaly Vykupitele.

Kristus duše spravedlivých odtud vysvobodil a uvedl do nebe.

Co znamenají slova »třetího dne vstal z mrtvých«?

Slova »třetího dne vstal z mrtvých« znamenají, že Ježíš Kristus třetího dne po své smrti vlastní mocí spojil duši svou opět s tělem a vyšel z hrobu slavný a nesmrtelný. (Hod Boží velikonoční.) To dosvědčují nám apoštolové, kteří Krista Pána

po jeho vzkříšení viděli a s ním se stýkali po 40 dní, a pak za tuto pravdu položili i život svůj. Zmrtvýchvstání Páně jest největší zázrak.

6. Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.«

Pán Ježíš vstoupil na nebesa čtyřicátého dne po svém zmrtvýchvstání.

Stalo se to na hoře Olivetské před očima apoštolů. Pán Ježíš má v nebi nejen jako Bůh, nýbrž i jako člověk nejvyšší moc i slávu.

7. »Odtud přijde soudit živých i mrtvých.«

Kdy přijde Pán Ježíš zase s nebe?

Pán Ježíš přijde zase s nebe v posledním den, to jest na konec světa, s velikou mocí a velebností, aby soudil všechny lidi.

Živými rozumíme spravedlivé, mrtvými hříšníky. Spravedlivé vezme Kristus Pán do nebe, hříšníky pak zavrhne do pekla.

O DUCHU SVATÉM.

8. »Věřím v Ducha Svatého.«

Svou smrtí na kříži zjednal nám Pán Ježíš milost Boží k posvěcení duše a k věčnému spasení. Tuto milost Boží nám uděluje Duch Svatý.

Kdo jest Duch Svatý?

Duch Svatý jest třetí božská osoba a pravý Bůh.

Kdy sestoupil na apoštoly Duch Svatý?

Duch Svatý sestoupil na apoštoly desátého dne po nanebevstoupení Páně, o slavnosti letnic, v podobě ohnivých jazyků. (Hod Boží svato-dušní.)

Kterak působil Duch Svatý v apoštolech?

Duch Svatý apoštoly posvětil, aby byli svatí a osvětil, aby učení Pána Ježíše dobře rozuměli a posílil, aby se nebáli kázatí a Církev po světě rozšiřovati.

Kterak v nás působí Duch Svatý?

Duch Svatý nás posvěcuje milostí posvěcující, pomáhá nám milostí pomáhající a uděluje nám své zvláštní dary.

Zvláštní dary Ducha Svatého jsou: dar moudrosti, dar rady, dar rozumu, dar síly, dar umění, dar pobožností a dar bázně Boží.

CÍRKEV OBECNÁ NEBO KATOLICKÁ.

9. »Svatou Církev obecnou, svatých obcování.«

Založení Církve.

Kdo založil Církev?

Církev založil Pán Ježíš.

Učinil to takto: shromáždřoval kolem sebe věřící, vybral si dvanáct apoštolů a uložil jim, aby kázali jeho učení, mši svatou konali, svátosti udělovali, modlili se za věřící a přikazovali jim, čeho třeba ke spasení. Tak založil náboženskou společnost, kterou sám nazval Církví svou, neb královstvím Božím na zemi. Místo sebe ustanovil apoštola Petra za nejvyšší viditelnou hlavu Církve, to jest nejvyšším správcem všech věřících, sám pak zůstal hlavou její neviditelnou.

Kterými slovy ustanovil Kristus Pán apoštola Petra za hlavu Církve?

Kristus Pán ustanovil apoštola Petra za hlavu Církve slovy:

1. »Ty jsi Petr (to je skála), na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.«
2. »A tobě dám klíče království nebeského. Cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi, cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.«
3. »Pasiž beránky mé... Pasiž ovce mé!«
Apoštolové také skutečně uznali svatého Petra za svou a celé Církev hlavu. A tak tomu jest ustavičně.

Kdo jest nástupcem sv. Petra a hlavou Církvě?

Nástupcem sv. Petra a hlavou Církvě je římský biskup, poněvadž v Římě sv. Petr působil a zemřel (za Nerona r. 67). Nástupci sv. Petra říkáme papež nebo svatý Otec, protože jeho úřad je svatý. Nynější sv. Otec Pius XII. je 262. nástupcem svatého Petra.

Kdo jsou řádnými nástupci apoštolův?

Řádnými nástupci apoštolův jsou biskupové, kteří trvají ve spojení s papežem. Biskupy podporují v jejich úřadě kněží.

Známky Církvě.

Kolik je pravých církví Kristových?

Pravá Církev Kristova je tolika jedna, ani jich více býti nemůže, protože Ježíš Kristus založil toliko jednu Církev k spasení všech lidí.

Podle čeho se poznává pravá Církev Kristova?

Pravá Církev Kristova se poznává podle těchto známek:

1. jest jedna, to jest jednotná ve víře a náboženství křesťanském pod jednou nejvyšší hlavou; má jednu obět a jedny svátosti;
2. svatá, svaté jest její učení a vede lidi svátostmi ke svatému životu, mnozí z nich stali se již svatými;
3. obecná, jest určena pro všechny časy a pro všechny národy, jest rozšířena po celém světě; pro tuto vlastnost se jmenuje Církev katolická (= obecná);
4. apoštolská, jest na apoštolech založená a biskupové dědí svůj úřad v nepřetržité posloupnosti od apoštolů.

Tyto čtyři známky má jediné Církev římskokatolická a proto ona jest pravá Církev Kristova. Trvá již 1900 let a přes všechna pronásledování a utlačování stále roste.

Dnes čítá přes 390 milionů věřících.

Jak dlouho má Církev trvati?

Církev má trvati až do skonání světa.

Úkol Církvě.

K čemu založil Ježíš Kristus Církev?

Ježíš Kristus založil Církev, aby vedla všechny lidi k věčnému spasení.

Církev zachovává učení Ježíše Krista stále čisté a neporušené, a je vykládá.

Který dar udělil Ježíš Kristus Církvi, aby se víra časem nezkazila?

Aby se víra časem nezkazila, udělil Pán Ježíš Církvi dar neomylnosti. Dar neomylnosti

spočívá v tom, že Církev v učení o víře a mravech nemůže se mýlití.

Komu přísluší dar neomylnosti?

Dar neomylnosti přísluší:

1. papeži spolu s biskupy,
2. také papeži samotnému, když rozhoduje jako hlava Církve o víře a mravech.

Které povinnosti máme k Církvi?

K Církvi máme tyto povinnosti: máme k ní náležeti; věřiti, čemu učí a konati, co přikazuje. Církev katolická samojediná má všechny prostředky od Pána Ježíše udělené ke spasení věřících — jako taková je samospasitelná. Prostředky tyto jsou: neomylné učení Kristovo, pravá oběť a všechny od Krista ustanovené svátosti, duchovní moc od Krista jí udělená.

Může být spasen, kdo nenáleží k Církvi katolické?

Kdo vlastní vinou nenáleží k Církvi katolické, nemůže být spasen. Kdo bez vlastní viny nenáleží k Církvi katolické, může být spasen, zemře-li bez hříchu těžkého.

Je dovoleno z jednoho náboženství přecházeti ke druhému?

Od pravého náboženství k bludnému přijíti nikdy není dovoleno; od bludného pak k pravému jest povinen každý přestoupiti.

OBCOVÁNÍ SVATÝCH.

Co znamená obcování svatých?

Obcování svatých znamená, že jest spojení mezi námi a zemřelými, kteří jsou buď v nebi nebo v očistci. Svaté v nebi vyzýváme, oni se pak za

nás u Pána Boha přimlouvají. Za duše v očistci se modlíme a naše modlitby jim ulehčují očistcové utrpení.

ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ.

10. »Odpouštění hříchů.«

Desátý článek víry učí, že v Církvi katolické dojíti může každý věřící odpouštění hříchů pro zásluhy Pána Ježíše.

Komu dal Pán Ježíš moc odpouštětí hříchů?

Moc odpouštětí hříchů dal Pán Ježíš apoštolům, Od apoštolů přešla moc odpouštětí hříchů na biskupy, a ti jí udělují kněžím.

Mohou všechny hříchů býti odpuštěny?

Všecky i nejtěžší hříchů mohou býti odpuštěny, činí-li hříšník opravdové pokání. Hříchů se odpouštějí ve svátosti křtu a ve svátosti pokání.

POSLEDNÍ VĚCI ČLOVĚKA.

11. »Těla vzkříšení.« — 12. »A život věčný.«

Jedenáctý a dvanáctý článek víry učí o posledních věcech člověka; o smrti, soudu, pekle a nebi.

I. Smrt.

Smrt jest odloučení duše od těla.

Co víme o smrti?

O smrti víme, že všichni musíme zemřítí, nevíme však kdy a jak umřeme. Proto máme býti na smrt stále připraveni.

Umírá-li také duše naše s tělem?

Duše naše s tělem neumírá, neboť jest nesmrtná.

II. Soud.

1. Soud soukromý.

Kam se ubírá duše hned po smrti člověka?

Duše hned po smrti člověka se ubírá na soud Boží. Tento soud se jmenuje soud soukromý. Každý člověk je souzen při soudu soukromém z celého svého života, ze všech svých myšlenek a žádostí, slov a skutků, i z toho, co dobrého opominul konati.

Kam odchází duše po soudu soukromém?

Hned po soudu soukromém odchází duše buď do očistce, nebo do nebe, nebo do pekla. Očistec je místo, kde trpí duše časné tresty za hříchy, za které v tomto životě dosti neučinily.

Které duše přicházejí do očistce?

Do očistce přicházejí duše, které sice v milosti Boží se světa odešly, ale za své hříchy zcela a úplně zadosti neučinily.

Co trpí duše v očistci?

Duše v očistci trpí bolest z toho, že ještě nemožou spatřiti Pána Boha a rozličné muky, které jim spravedlnost Boží přisoudila. Duším v očistci můžeme a máme pomáhati dobrými skutky, a to zvláště modlitbami, almužnou a obětí mše svaté.

2. Těla vzkříšení.

Jednou přijde poslední den, konec světa. V posledním den budou vzkříšena těla všech lidí.

Proč vstanou těla naše z mrtvých?

Těla naše z mrtvých vstanou proto, aby spolu s duší přijala zaslouženou odplatu.

3. Poslední soud.

Co bude po vzkříšení těl?

Po vzkříšení těl bude poslední soud.

K čemu bude poslední soud, když každý v hodině smrti své byl souzen?

K tomu, aby spravedlnost Boží před veškerým stvořením byla oslavena.

Pán Ježíš oddělí dobré od zlých. Před celým světem řekne jejich myšlenky a skutky dobré i zlé a vynese rozsudek.

Po posledním soudu nastane pro všechny lidi život věčný v nebi nebo v pekle, jak si kdo zasloužil. Očistec přestane.

III. Peklo.

Peklo jest místo, kde zavržení trpí věčné tresty.

Kdo přijde do pekla?

Do pekla přijde ten, kdo umřel v smrtelném hříchu.

Co budou trpěti zavržení v pekle?

Zavržení v pekle neuvidí Boha, trpěti budou ne-

smírné muky věčným ohněm, opuštěností, bez naděje na vysvobození.

IV. Nebe.

Nebe jest místo, kde požívají andělé a svatí věčné blaženosti.

Kdo přijde do nebe?

Do nebe přijde, kdo umřel v milosti Boží a za všechny hříchy dosti učinil.

Které jsou radosti spravedlivých v nebi?

Spravedlivý v nebi patří na Boha a milují ho, mají všecko dobré, neboť »ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteří ho milují.«

Proč končíme apoštolské vyznání víry slovem »Amen«?

Apoštolské vyznání víry končíme slovem »Amen« (Tak jest), abychom potvrdili, že všechno pevně věříme, co jest v něm obsaženo.

Je víry ke spasení třeba?

Víry jest nevyhnutelně třeba ke spasení, neboť »bez víry jest nemožno Bohu se líbiti«.

Které pravdy musíme zvláště vědět a věřit?

Musíme zvláště vědět a věřit šest pravd základních, a to:

1. jest jeden Bůh;
2. Bůh je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé trestá;
3. jsou tři božské osoby. Otec, Syn a Duch Svátý;

4. druhá božská osoba člověkem se stala, aby nás svou smrtí na kříži vykoupila a na věky spasila;
5. duše lidská jest nesmrtelná;
6. milosti Boží jest ke spasení nevyhnutelně třeba.

Č Á S T D R U H Á .

O milosti.

Co jest milost Boží?

Milost Boží jest vnitřní nadpřirozený dar, který nám Bůh uděluje pro zásluhy Ježíše Krista, abychom mohli dojíti spasení.

Milost Boží je dvojí: pomáhající a posvěcující.

1. MILOST POMÁHAJÍCÍ.

Kterak pomáhá nám milost pomáhající?

Milost pomáhající nás osvěcuje, povzbuzuje a posiluje, abychom dobré poznali a konali a zlého se varovali.

Je nám třeba milosti pomáhající?

Milosti pomáhající jest nám nevyhnutelně třeba k věčnému spasení. Pomáhá však jenom tomu, kdo ji ochotně přijímá a věrně s ní spolupůsobí.

2. MILOST POSVĚCUJÍCÍ.

Kterak nás posvěcuje milost posvěcující?

Milostí posvěcující býváme od hříchů očištěni a posvěceni, stáváme se syny Božími a dědici nebeské blaženosti.

Čím ztrácíme milost posvěcující?

Milost posvěcující ztrácíme těžkým hříchem.

Je nezbytně třeba milosti posvěcující k životu věčnému?

Milostí posvěcující jest nezbytně třeba všem lidem, i dětem k životu věčnému.

Které jsou hlavní prostředky k dosažení milosti?

Hlavní prostředky k dosažení milosti jsou svátosti, které ji obsahují a udílejí a modlitba, kterou si milost vyprošujeme.

SVÁTOSTI.

Co jest svátost?

Svátost jest k našemu posvěcení od Pána Ježíše ustanovené viditelné znamení, skrze které působí vnitřní, neviditelná milost.

Kolik jest v pravé Církvi svátostí?

V pravé Církvi jest sedm svátostí: 1. křest; 2. bířmování; 3. svátost oltářní; 4. pokání; 5. poslední pomazání; 6. svěcení kněžstva; 7. stav manželský.

Proč je právě sedm svátostí?

Svátostí je právě sedm, protože tolik jich je potřeba k zachování a rozmnožení svaté Církve.

Kterak nás svátostí posvěcují?

Svátosti nás posvěcují tím: že nám buď udělují posvěcující milost, nebo ji v nás rozmnožují a kromě toho působí každá svátost ještě zvláštní milost, pro kterou byla ustanovena.

Na křtu svatém se v Kristu duchovně rodíme. Bířmováním se v nás sílí a utvrzuje život duchovní. Svátosti oltářní jakožto pokrmem nebeským duchovní život se v nás zachovává. Pokáním ztracená milost se nám vrací. Posledním pomazáním zbytky hříchů se shlazují a duše se posiluje k poslednímu boji. Svěcením kněžstva se udržuje v Církvi úřad kněžský. Manželstvím se posvěcuje zachování a rozmnožení pokolení lidského.

Kdo s větší pobožností svátosti přijímá, dosahuje větší milosti.

Svátosti, které udělují posvěcující milost duchovně mrtvým, to jest těm, kdo mají na duši těžký hřích, nazývají se svátostmi mrtvých.

Jsou to: křest a pokání.

Břmování, svátost oltářní, poslední pomazání, svěcení kněžstva a stav manželský se jmenují svátosti živých, protože, kdož je přijímají, musí mít posvěcující milost.

Které svátosti lze přijmouti toliko jednou za život?

Toliko jednou za život lze přijmouti křest, břmování a svěcení kněžstva, protože tyto svátosti vtiskují duši nezrušitelná znamení.

O KŘTU SVATÉM.

Co jest křest?

Křest je svátost od Ježíše Krista ustanovená, kterou pokřtěný stává se členem Církve svaté.

Co působí křest svatý?

Křest svatý působí odpuštění hříchu dědičného i všech hříchů před křtem spáchaných, odpouští všechny tresty za hříchy a uděluje milost posvěcující.

Komu náleží udělovati křest?

Biskupům a farářům neb těm, kteří od nich mají dovolení.

Ke křtu svatému přibírají se kmotrové (jen katolíci), aby pokřtěným pomáhali plniti křestní slib.

Bez křtu svatého nikdo nemůže dojiti spasení.

Kdo může včas potřeby platně křtíti?

V čas potřeby může platně křtíti každý člověk. Kdo křtí, má mít úmysl, že chce křtíti a když

leje dítěti vodu na hlavu, říkáti slova: »Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.« Dospělý, který chce býti pokřtěn, musí se nejdříve poučiti o katolickém náboženství.

BŘMOVÁNÍ.

Co jest břmování?

Břmování je svátost, ve které dává se křestanu milost a síla Ducha Svatého, aby víru svou statečně vyznával a podle ní žil.

Břmovaný zůstává na věky bojovníkem Kristovým a proto nemůže býti znovu břmován.

Také k svatému břmování berou se kmotrové (jen katolíci). Břmovanec si volí jméno některého svatého.

Kdo má přijmouti svátost břmování?

Svátost břmování mají přijmouti všichni pokřtění, když již k rozumu přišli.

Čeho jest třeba k přijetí svátosti břmování?

K přijetí svátosti břmování jest třeba, aby břmovanec se vyzpovídal a přijal Tělo Páně.

Jest břmování ke spasení třeba?

Břmování není sice ke spasení nevyhnutelně třeba, ale hřešil by, kdo by ho z nedbalosti nebo netečnosti nepřijal.

Svátost břmování uděluje biskup. Když biskup břmuje, klade břmovanci na hlavu ruku, maže jej na čele svatým křížmem a modlí se. Svaté křížmo jest z olivového oleje a z balsámu.

SVÁTOST OLTÁŘNÍ.

Co jest svátost oltářní?

Svátost oltářní jest pravé Tělo a pravá Krev Pána Ježíše pod způsobami chleba a vína. Tato svátost se nazývá oltářní, protože se koná na oltáři a na oltáři ve svatostánku uchovává.

Kdy ustanovil Pán Ježíš svátost oltářní?

Svátost oltářní ustanovil Pán Ježíš při poslední večeři. Učinil to takto:

1. Vzal chléb, požehnal jej a řekl: »Toto jest tělo mé, které se za vás vydává«.
2. Potom vzal kalich s vínem, požehnal jej slovy: »Toto jest krev má Nového Zákona, která se vylévá za vás a za mnohé na odpuštění hříchů.«
3. Nakonec řekl: »To čiňte na mou památku!«

Pán Ježíš proměnil těmito slovy chléb ve své Tělo a víno ve svou Krev. Tuto moc proměňovati dal Pán Ježíš apoštolům a od nich přešla na biskupy a kněze.

1. SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ.

Co jest svaté přijímání?

Svaté přijímání je požívání Těla a krve Pána Ježíše.

Kterak přistupujeme k svatému přijímání?

K sv. přijímání přistupujeme:

1. úplně lačni (od půl noci nejísti a nepít až do té chvíle, kterou velebnou Svátost přijímáme);
2. uctivě a v oděvu čistém a slušném;

3. s čistým svědomím, nemáme na duši těžký hřích;
4. pobožně (před svatým přijímáním a po něm se modlíme).

Přímo před sv. přijímáním opakujeme po třikráte: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má.

Co působí v nás svaté přijímání?

Svaté přijímání:

1. spojuje nás s Pánem Ježíšem;
2. rozmnožuje v nás milost posvěcující;
3. zeslabuje v nás náklonnosti ke zlému a posiluje naši lásku k Pánu Bohu; očišťuje nás od hříchů všedních a chrání nás od hříchů smrtelných.

Zkušenost učí, že dlouho v těžkých hříchích netrvají, kdo častěji přistupují k sv. přijímání.

2. OBĚŤ MŠE SVATÉ.

Již ve Starém zákoně nařídil Bůh oběti. Tyto oběti byly jenom předobrazem oběti Nového zákona, kterou je smrt Pána Ježíše na kříži. Aby se všichni mohli této krvavé oběti státi účastnými, ustanovil Pán Ježíš při poslední večeři oběť nekrvavou, které říkáme mše svatá.

Co jest mše svatá?

Mše svatá jest ustavičná oběť Nového zákona, ve které se Ježíš Kristus pod způsobami chleba a vína obětuje svému nebeskému Otci. Mezi obětí mše svaté a obětí na kříži není roz-

dílu; jenom způsob obětování je rozdílný. Na kříži se Pán Ježíš obětoval krvavě, při mši svaté se obětuje způsobem nekrvavým. Oběť mše svaté je tedy nekrvavé obnovování neboli zpřítomňování oběti Kristovy na kříži.

Proč ustanovil Ježíš Kristus oběť mše svaté?

Ježíš Kristus ustanovil oběť mše svaté:

1. aby nám svou krvavou oběť na kříži ustavičně připomínal;
2. aby nám zásluhy své oběti na kříži přivlastňoval.

Mši svatou dostáváme dar pravé kajcínosti, prominutí všedních hříchů a časných trestů, rozmnožení posvěcující milosti Boží, pomoci a posily v potřebách duchovních i tělesných.

Které jsou hlavní části mše svaté?

Hlavní části mše svaté jsou:

1. obětování,
2. proměňování,
3. přijímání.

SVÁTOST POKÁNÍ.

Co jest svátost pokání?

Svátost pokání jest svátost, ve které kněz hříšníku jménem Božím odpouští hříchy po křtu svatém spáchané.

Kterak ustanovil Ježíš Kristus svátost pokání?

Ježíš Kristus ustanovil svátost pokání po svém zmrtvýchvstání. Ukázal se apoštolům a řekl jim: »Přijměte Ducha Svatého; kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy budou.«

Co působí svátost pokání?

Odpouští hříchy po křtu svatém spáchané, uděluje a rozmnožuje milost posvěcující, posiluje k bohumilému životu a uklidňuje svědomí. Každý hřích, i ten nejtěžší, může býti odpuštěn ve svátosti pokání. Povinnost se zpovídati má každý, kdo se dopustil smrtelného hříchu.

Kolik částí náleží k svátosti pokání?

K svátosti pokání náleží pět částí: 1. zpytování svědomí, 2. lítost, 3. opravdové předsevzetí, 4. zpověď, 5. dostiučinění.

1. Zpytování svědomí.

Co jest zpytování svědomí?

Zpytovati svědomí je přemýšletí, kterých hříchů jsme se dopustili. Vzpomínáme si při desateru Božích přikázání a pateru církevních přikázání, zdali jsme proti nim hřešili.

2. Lítost.

Co jest lítost.

Lítost jest bolest duše nad tím, že jsme urazili Pána Boha, a ošklivost nad spáchanými hříchy. Bez lítosti nemohou býti hříchy odpuštěny. Lítost naše je upřímná, když máme v duši odpor proti hříchu. Lítost naše jest obecná, litujeme-li všech hříchů. Lítost naše je nadpřirozená, když cítíme bolest, že jsme hříchem urazili Pána Boha a byli nevděční za jeho lásku k nám. Taková lítost jest dokonalá, protože je z lásky k Bohu.

Lítost jen z bázně před Bohem je nedokonalá. Lituujeme hříchů, protože jsme jimi nebe ztratili a tresty Boží zasloužili. Lítost z bázně stačí při svaté zpovědi.

3. Opravdové předsevzetí.

Kdo hříchů upřímně lituje, ten se chce také polepšit a již nehřešit. Proto s lítostí musí být spojeno opravdové, pevné předsevzetí.

Co jest opravdové předsevzetí?

Opravdové předsevzetí jest upřímná vůle se polepšit a nehřešit.

4. Zpověď.

Co je zpověď?

Zpověď je vyznání hříchů knězi, abychom od něho dostali rozhřešení.

Jaká musí býti zpověď?

Zpověď musí býti: 1. úplná, 2. upřímná.

Kdy je zpověď úplná?

Zpověď jest úplná, když se zpovídáme ze všech hříchů těžkých, které jsme poznali, z jejich počtu a okolností, které druh hřichu proměňují.

Nestačí tudíž říci: zpovídám se ze všech svých hříchů vědomých i nevědomých. Je třeba vyznati hřichy jednotlivě.

Kdy je zpověď upřímná?

Zpověď jest upřímná, když na sebe žalujeme tak, jak se před Bohem vinnými poznáváme, nic nezamlouváme a nic neomlouváme. Kdo vlastní vi-

nou se nezpovídá z některého těžkého hřichu, zpovídá se neplatně a dopouští se tím nového těžkého hřichu.

Kterak se koná zpověď?

Zpověď se koná takto: Poklekne ve zpovědnici, poznamenáme se křížem a říkáme: Zpovídám se Bohu a vám, otče duchovní, že jsem se dopustil těchto hříchů. Naposled jsem byl u sv. zpovědi... Říkáme své hřichy:

Nato hned vzbuzujeme lítost a opravdový úmysl slovy: »Bože můj! Všech svých hříchů srdečně lituji, že jsem jimi svrchovanou dobrotu Boží urazil. Chci opravdu se polepšit a nikdy již nehřešit.«

Přijímáme od kněze naučení, pokání a kněžské rozhřešení. Kdyby se nás kněz na něco tázal, máme též upřímně odpovídati.

5. Dostiučinění.

Co jest dostiučinění?

Dostiučinění jsou kající skutky, které kněz ve zpovědi nám ukládá. Říkáme jim též »pokání«.

Proč se nám ukládají za hřichy kající skutky?

Za hřichy se nám ukládají kající skutky, abychom za urážku, kterou jsme Bohu učinili, alespoň nějakou náhradu dali k usmíření Boha a budoucně se hříchů varovali. Jsou to většinou různé modlitby.

Jak a kdy máme vykonati uložené pokání?

Uložené pokání máme vykonati ihned a tak, jak nám bylo uloženo.

O odpustcích.

Co jsou odpustky?

Odpustky jsou odpuštění časných trestů, které uděluje Církev po odpuštění hříchů.

Plnomocné odpustky jsou odpuštění všech časných trestů, kterých hříšník zasloužil; neplnomocné, kterými se promíjí jen část těchto trestů.

Čeho je třeba k získání odpustků?

K získání odpustků jest třeba, aby člověk byl v milosti Boží a vykonal předešlé dobré skutky, kterými jsou na příklad: modlitba, půst, almužna. Odpustky nelze za peníze koupiti a také nikdy se neprodávaly.

POSLEDNÍ POMAZÁNÍ.

Co jest poslední pomazání?

Poslední pomazání jest svátost, ve které se nemocnému dostává skrze svatý olej a slova Páně polehčení na duši a někdy i vrácení předešlého zdraví.

Jaký užitek přináší poslední pomazání?

Poslední pomazání uděluje milost posvěcující, odpuštění hříchů, duchovně posilu v poslední hodině a někdy také uzdravení, je-li k prospěchu duše.

S přijetím svátosti posledního pomazání se nemá odkládati až na poslední chvíli. Kdo v těžké nemoci nepřijme poslední pomazání, ač je přijmouti může, hřeší, protože pohrdá pomocí, kterou mu Pán Ježíš nabízí.

Před udělením posledního pomazání nemocný vykoná svatou zpověď a přijme Tělo Páně.

Poslední pomazání dává kněz nemocnému svatým olejem na očích, uších, nosu, ústech, na ruce, po případě i na nohou a při tom se modlí, aby Pán Bůh nemocnému odpustil hříchy, které udělal zrakem, sluchem, čichem, chutí a hmatem.

SVÁTOST SVĚCENÍ KNĚŽSTVA.

Co jest svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva jest svátost, kterou uděluje biskup bohoslovcům kněžskou moc a zvláštní milost k řádnému konání úřadu kněžského.

V čem záleží hlavně moc kněžská?

Moc kněžská záleží hlavně v tom, že kněz může

1. konati oběť mše svaté,
2. udělovati svátosti (kromě bířmování a svěcení kněžstva),
3. kázati, světiti a žehnati.

Posvěcený zůstává na věky knězem a proto nemůže býti znova svěcen na kněze.

STAV MANŽELSKÝ.

Co jest svátost stavu manželského?

Svátost stavu manželského jest svátost, kterou se dvě svobodné křesťanské osoby, muž a žena, nerozlučně spojují a nabývají od Boha milosti, aby povinnosti manželské až do smrti věrně plnily.

Sňatek církevní se koná jenom před místním farárem a dvěma svědky. Sňatek na úřadě uzavřený neplatí před Pánem Bohem.

Manželství jest nerozlučné; trvá tak dlouho, až jeden z manželů zemře. Za manžele nemohou se bráti příbuzní, sešvagření, nedospělí a rozvedení.

MODLITBA.

O modlitbě vůbec.

Co jest modlitba?

Modlitba jest pozdvižení mysli k Bohu a rozmluva s Bohem.

Při modlitbě myslíme na Pána Boha. Modlitbou není pouhé odříkání slov.

Proč se modlíme?

Modlíme se:

1. abychom Boha chválili,
2. abychom Bohu děkovali,
3. abychom Boha prosili za dobrodiní a zvláště za odpuštění hříchův.

Je modlitby třeba?

Modlitby je třeba, a to všem lidem, jakmile do rozumu přišli. Vyžaduje toho velebnost a dobrotivost Boží, duchovní a tělesné naše potřeby a určitý rozkaz Boží.

Kdy se modlíme?

Modlíme se ráno a večer, před prací a po práci, před jídlem a po jídle, v pokušení a ve všech potřebách. Pán Ježíš řekl: »Potřeba jest vždycky se modlití a neustávati.«

Za koho se modlíme?

Modlíme se za sebe, za rodiče a příbuzné, za představené a dobrodince, za kněze, za přátele i nepřátele, za všechny živé a zemřelé.

Po příkladu Pána Ježíše máme se modlití nábožně, pokorně a důvěrně, s odevzdaností do vůle Boží a vytrvale.

O modlitbě Páně.

Nejdokonalejší modlitba ze všech jest modlitba Páně — Otčenáš. Skládá se z oslovení a sedmi proseb.

Oslovení: »Otče náš, jenž jsi na nebesích!«

Sedm proseb:

1. Posvěť se jméno tvé;
2. přijď království tvé;
3. buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi,
4. Chléb náš vezdejší dej nám dnes;
5. a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům;
6. a neuvoď nás v pokušení;
7. ale zbav od zlého. — Amen.«

Otčenáš se jmenuje modlitba Páně, protože této krásné modlitbě nás naučil náš Pán — Ježíš Kristus.

Proč oslovujeme Boha jménem »Otče«?

Boha oslovujeme jménem »Otče«, protože jest Otec všech lidí a otcovsky se o nás stará.

Zač prosíme v jednotlivých prosbách otčenáše?

V první prosbě otčenáše prosíme, aby všichni lidé svaté jméno Boží poznávali a srdcem, slovy a dobrými skutky oslavovali.

V druhé: aby Bůh panoval v naší duši, aby království Boží na zemi, totiž Církev katolická, víc a více se šířilo, aby nás Bůh jednou přijal do království nebeského.

Ve třetí: abychom vůli Boží na zemi vždy tak dokonale a tak rádi plnili, jako ji plní andělé a svatí v nebi.

Ve čtvrté: aby nám Pán Bůh dal všechno, čeho potřebujeme k zachování duchovního i tělesného života. Říkáme »chléb náš vezdejší dej nám dnes«, abychom si vzpomněli, že máme každého dne prositi toliko za to, co téhož dne dostačuje k našim potřebám.

V páté: aby nám Pán Bůh hříchy naše odpustil a slibujeme, že i my ze srdce odpustíme všem, kteří nám ublížili.

V šesté prosíme o milost a pomoc Boží, abychom v pokušení neklesli.

V sedmé prosbě otčenáše prosíme, aby nás Pán Bůh chránil všelikého hříchu, a také milostivě zbavil zla, jako je nemoc, bída, utrpení, zvláště pak zavržení věčného.

Otčenáš končíme slovem »Amen«, to jest: staň se to, zač jsme Pána Boha prosili.

O pozdravení andělské.

K modlitbě Páně připojujeme obyčejně pozdravení andělské. Pozdravení andělské jest modlitba, kterou ctíme Pannu Marii jako Matku Boží a ji žádáme o mocnou její přímluvu. Panna Maria jest po Kristu Pánu nejmocnější naše orodovnice.

Z kolika částí se skládá pozdravení andělské?

Pozdravení andělské se skládá ze tří částí: 1. z pozdravu archanděla Gabriela; 2. z pozdravu svaté Alžběty; 3. ze slov Církve svaté.

Archanděl Gabriel pozdravil Pannu Marii slovy:

»Zdrávas, milosti plná; Pán s tebou; požehnaná ty mezi ženami.«

Podle tohoto pozdravu andělova nazývá se celá modlitba pozdravením andělským.

Svatá Alžběta pozdravila Pannu Marii nejprve slovy andělovými: »Požehnaná ty mezi ženami,« a pak ještě přidala: »a požehnaný plod života tvého«. To znamená, že Ježíš Kristus, syn Marie Panny je nade všechny požehnaný na věky věkův.

Církev svatá připojila slova: »Ježíš. Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.« Slovy těmi prosíme o ochranu ve všech potřebách našich, ale zejména v hodině smrti naší.

Č Á S T T Ř E T Í .

O p ř í k á z á n í c h .

Jsou dvě hlavní p ř í k á z á n í k ř e s t f a n s k é l á s k y .

Pověz, která to jsou?

První: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své a z celé mysli své!«

Druhý: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.

Tato dvě p ř í k á z á n í k ř e s t f a n s k é l á s k y o b š í r n ě j í vysvětluje desatero Božích p ř í k á z á n í a p a t e r o p ř í k á z á n í c í r k e v n í c h .

P Ř Í K Á Z Á N Í B O Ž Í .

Kolik jest p ř í k á z á n í B o ž í c h ?

P ř í k á z á n í B o ž í c h j e d e s e t , a t o :

Já jsem Hospodin, Bůh tvůj;

1. Nebudeš mítí bohů jiných přede mnou;
2. nevezmeš jména Božího nadarmo;
3. pomni, abys den sváteční světil;
4. ctí otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi;
5. nezabiješ;
6. nesesmílníš;
7. nepokradeš;
8. nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému;

9. nepožádáš manželky bližního svého;
10. aniž požádáš statku jeho.

Které povinnosti obsahují Boží p ř í k á z á n í ?

První tři p ř í k á z á n í B o ž í o b s a h u j í p o v i n n o s t í k b o h u ; o s t a t n í c h s e d m p o v i n n o s t í k s o b ě a k b l i ž n í m u .

Všichni lidé mohou zachovávatí p ř í k á z á n í B o ž í , p r o t o ž e B ů h d á v á k a ž d ě m u p o t ř e b n o u k t o m u m í l o s t .

A. P o v i n n o s t í k B o h u .

I. »Já jsem Hospodin, Bůh tvůj; Nebudeš mítí bohů jiných přede mnou.«

Co poroučí Bůh v prvním p ř í k á z á n í ?

V prvním p ř í k á z á n í p o r o u č í B ů h , a b y c h o m j e h o s a m o j e d í n ě h o c t í l í j a k o j e d í n ě h o B o h a a P á n a .

Co zakazuje Bůh v prvním p ř í k á z á n í ?

V prvním p ř í k á z á n í z a k a z u j e B ů h , a b y c h o m j i n ě m u p r o k a z o v a l í p o c t u , k t e r á t o l i k o j e m u n á l e ž í . Z a p o v í d á m o d l o s l u ž e b n o s t , n e t e č n o s t u v í r e , p o v ě r y , k o u z l a , h á d á n í a j í n é p o d o b n é v ě c í .

Kterak ctíme Boha?

Boha ctíme tím, že:

1. v něho věříme a jej milujeme;
2. že ho vzýváme a do jeho svatě vůle se odevzdáváme.

Proti prvním p ř í k á z á n í B o ž í m u n e n í c t í t í a n d ě l y a s v a t é , j a k o ž i o s t a t k y a o b r a z y s v a t ý c h , n e b o f a n d ě l é a s v a t í j s o u B o ž í a n a š í p ř á t e l é , v n e b í z a n á s u P á n a B o h a s e p ř í m l o u v á j í .

Proč se dovoláváme přímluvy svatých?

Dovoláváme se přímluvy svatých, protože jejich modlitba je Bohu milejší než naše.

II. »Nevezmeš jména Božího nadarmo.«

Co zapovídá Bůh v druhém přikázání?

V druhém přikázání zapovídá Bůh jméno Boží zneuctívati.

Co poroučí Bůh v druhém přikázání?

V druhém přikázání poroučí Bůh, abychom dobře jazyka užívajice, jménu Božímu čest vzdávali, přísahy, sliby zachovali a slovo Boží v uctivosti měli.

Když je toho třeba, je dovoleno přísahati, to jest dovolávati se Boha za svědka, že mluvíme pravdu.

III. P o m n i , a b y s d e n s v á t e č n í s v ě t i l . «

Co poroučí Bůh v třetím přikázání?

V třetím přikázání poroučí Bůh světiti den sváteční.

Den sváteční jest neděle a zasvěcené svátky.

Kterak světíme den sváteční?

Den sváteční světíme, když nekonáme prací služebných a přítomni jsme zbožně mši svaté.

B. Povinnosti k sobě a k bližnímu.

IV. »Cti otce svého a matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.«

Co poroučí Bůh ve čtvrtém přikázání?

Ve čtvrtém přikázání Bůh poroučí, aby děti své rodiče a jejich zástupce ctily, milovaly a poslouchaly.

Jakou povinnost ještě mají děti k rodičům?

Děti mají svoje rodiče v potřebách jejich podporovati a za ně se modliti.

Jakou povinnost mají rodiče ke svým dětem?

Rodiče mají své děti v pravé víře vyučovati a ke všemu dobrému vésti a o jejich blaho se starati. Ve čtvrtém přikázání se ukládá též podřízeným, aby své představené ctily a poslouchaly a představeným, aby s podřízenými spravedlivě nakládali.

V. »N e z a b i j e š . «

Co zapovídá Bůh v pátém přikázání?

V pátém přikázání zapovídá Bůh sebe nebo bližního usmrtiti, škoditi sobě nebo bližnímu na zdraví tělesném nebo na duši.

Na tělesném zdraví škodí poranění, závist, nestřídmost, hněv. Na duši škodí, když někdo svádí druhého ke hříchu.

Co poroučí Bůh v pátém přikázání?

V pátém přikázání poroučí Bůh, abychom se měli všichni rádi, o zdraví a život jak vlastní, tak bližního pečovali a každému dobrý příklad dávali.

VI. »N e s e s m i l n í š . «

Co zapovídá Bůh v šestém přikázání?

V šestém přikázání zapovídá Bůh všecko, co porušuje čistotu nebo stydlivost a co k porušení čistoty svádí.

Co poroučí Bůh v šestém přikázání?

V šestém přikázání poroučí Bůh, abychom byli v myšlenkách, slovech a skutcích stydliví a počestní.

VII. »Nepokradeš.«

Co zapovídá Bůh v sedmém přikázání?

V sedmém přikázání zapovídá Bůh škoditi bližnímu nespravedlivě na jeho majetku. Proti majetku hřeší, kdo krade, šidí, cizí věci nevrátí nebo poškozuje.

Co poroučí Bůh v sedmém přikázání?

V sedmém přikázání poroučí Bůh: 1. abychom každému dávali a nechávali, co jeho jest; 2. abychom nespravedlivý majetek navrátili a škodu způsobenou nahradili.

VIII. »Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.«

Co zapovídá Bůh v osmém přikázání?

V osmém přikázání zapovídá Bůh:

1. lháti; lže kdo vědomě mluví nepravdu, aby druhé oklamal;
2. křivě svědčiti; křivě svědčí kdo lže o někom u soudu;
3. pomlouvati; bližního pomlouvá, kdo lživě o něm mluví;
4. přetvařovati se; přetvařuje se, kdo se dělá jiným, než jakým jest ve skutečnosti.

Co poroučí Bůh v osmém přikázání?

V osmém přikázání poroučí Bůh, abychom byli pravdomluvní, upřímní a věrní, o bližním vždycky dobře a upřímně mluvíli.

IX. »Nepožádáš manželky bližního svého.«

Co zapovídá Bůh v devátém přikázání?

V devátém přikázání zapovídá Bůh všechny dobrovolné nečisté myšlenky a žádosti.

X. »Aniž požádáš statku jeho.«

Co zapovídá Bůh v desátém přikázání?

V desátém přikázání zapovídá Bůh nespravedlivé a hříšné žádosti toho, co náleží bližnímu, abychom ani dobrovolným pomyslením ke škodě bližního nesvolovali.

PŘIKÁZÁNÍ CÍRKEVNÍ.

Kromě přikázání Božích jsme povinni zachovávatí také přikázání církevní.

Přikázání církevních je více. V přítomné době se zvláště zdůrazňuje těchto pět přikázání:

1. Zasvěcené svátky světiti.
2. V neděli a zasvěcené svátky celou mši svatou pobožně slyšeti.
3. Ustanovené posty zachovávatí.
4. Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční velebnou svátost oltářní přijímatí.
5. V zapověděný čas svatebního veselí nedržeti.

První: »Zasvěcené svátky světiti.«

Prvním svátečním dnem je neděle. Neděle je posvěcena slavným zmrtvýchvstáním Pána Ježíše a sesláním Ducha Svatého.

Kromě neděle slaví se v Církvi svátky Páně, Panny Marie a svatých.

Kterak světime zasvěcené svátky?

Zasvěcené svátky světime tím, že jsme přítomni nábožně mši svaté a nekonáme služebných prací.

Druhé: »V neděli a ve svátek celou mši svatou nábožně slyšeti.«

Co se poroučí v druhém přikázání církevním?

V druhém přikázání církevním se poroučí, aby chom každou neděli a každý zasvěcený svátek celé mši svaté nábožně byli přítomni. Omluven jest, kdo jest nemocen anebo má daleko do kostela. V neděli a zasvěcené svátky máme i kázání poslouchati a na odpolední služby Boží choditi, svátosti přijímati, nábožné knihy čísti a jiné dobré skutky konati.

Třetí: »Ustanovené posty zachovávatí.«

Kolikery půst rozeznáváme?

Rozeznáváme půst přirozený — úplnou lačnost, a půst církevní z nařízení církevního.

Co ukládá půst církevní?

Církevní půst ukládá:

1. újmu — dovoluje za den jen jedno úplné nasycení, při tom se nezakazuje občerstvení ráno a večer;
2. zdrženlivost — zdržeti se masitých pokrmů;
3. újmu a zdrženlivost zároveň.

Kdo je povinen zachovávatí újmu?

Újmu zachovávatí jsou povinni všichni dospělí katolíci od 21. roku.

Vyjmají se nemocní, těžce pracující a kdo vůbec potřebuje častějšího nasycení.

Kdo je povinen zachovávatí zdrženlivost?

Zdržeti se masitých pokrmů jsou povinni všichni křesťané.

Není povinen zdržeti se masitých pokrmů, kdo je nemocen nebo kdo je odkázán na to, co dostane.

U nás platí tento řád:

Nařizena jest zdrženlivost o všech pátcích po celý rok a na Bílou sobotu až do 12 hodin.

Újmu v jídle a zdrženlivost jest zachovávatí: 1. na Štědrý den, 2. na Popeleční středu a 3. na Velký pátek.

Čtvrté: »Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se vyzpovídati a včas velikonoční velebnou svátost oltářní přijímati.«

Co se poroučí ve čtvrtém přikázání církevním?

Ve čtvrtém přikázání církevním se poroučí:

1. zpovídati se nejméně jednou za rok,
 2. v čas velikonoční přijmouti svátost oltářní.
- Církev svatá si přeje, aby každý věřící často, ano denně přijímal Tělo Páně. Čas velikonoční trvá od Popeleční středy až do neděle nejsvětější Trojice (1. neděle po Duchu Svatém).

Páté: »V čase zapověděném svatebního veselí nadržeti.«

Co se zakazuje v pátém přikázání církevním?

V pátém přikázání církevním se zakazuje v čase zapověděném svatební veselí a všechny veřejné, hlučné zábavy a tance.

Čas zapověděný jest od 1. neděle adventní až do

Hodu Božího vánočního, a od Popeleční středy až do Hodu Božího velikonočního.

O HŘÍCHU A JEHO DRUZÍCH.

Koliký jest hřích?

Hřích jest dvojí:

1. hřích dědičný, kterého se dopustil Adam v ráji a který jsme po něm zdědili i s jeho následky, odpuštěn nám bývá na křtu svatém;
2. hřích osobní.

Co jest hřích osobní?

Hřích osobní jest vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího.

Kterak bývá spáchán hřích?

Hřích bývá spáchán:

1. myšlením a žádostmi, slovy a skutky;
2. opominutím dobrého, jež jsme povinni konati.

Koliké bývají hříchy osobní?

Hříchy osobní jsou buď hříchy těžké nebo smrtelné, a hříchy lehké nebo všední.

Kdy se dopouštíme hříchu smrtelného?

Hříchu smrtelného se dopouštíme, když zcela dobrovolně přestupujeme zákon Boží ve věci důležité s jasným poznáním zlého.

Hříchy těžké jmenují se také hříchy »smrtelné«, protože jimi pozbýváme nadpřirozeného života duše, to jest milosti posvěcující, a stáváme se hodnými věčné smrti.

Velmi nebezpečné náklonnosti k zlému se jmenují hlavní hříchy, protože z nich pocházejí mnohé jiné nepravosti. Hlavní hříchy jsou: 1. pýcha, 2. lakomství, 3. smilstvo, 4. závist, 5. nestřídmost, 6. hněv, 7. lenost.

Kdy se dopouštíme hříchu všedního?

Hříchu všedního se dopouštíme:

1. když přestupujeme zákon Boží ve věci méně důležité;
 2. když přestupujeme zákon Boží ve věci sice důležité, ale ne zcela vědomě a dobrovolně.
- Hříchy lehké, nazýváme také hříchy »všední«, protože se jich člověk i spravedlivý z křehkosti lidské často, ba denně dopouští. Ale i těch se varovati máme, poněvadž kdo pohrdá malými věcmi, pomalu zhyne.

Proč se máme hříchů varovati?

Hříchů se máme varovati proto, že nad ně není Bohu nic ošklivějšího a nám nic škodlivějšího.

O CTNOSTI.

Co jest ctnost?

Ctnost je trvalá schopnost činiti dobré.

Kterak se rozdělují ctnosti?

Ctnosti se rozdělují: na božské a mravní ctnosti.

O BOŽSKÝCH CTNOSTECH.

Které jsou božské ctnosti?

Božské ctnosti jsou: víra, naděje a láska.

Víra, naděje a láska se jmenují božské ctnosti, protože předmětem a pohnutkou těchto ctností jest sám Bůh.

Co jest křesťanská víra?

Křesťanská víra je nadpřirozená, od Boha vlitá ctnost, kterou všechno za pravdu máme, co Bůh

zjevil a skrze Církev katolickou k věření předkládá.

Co jest křesťanská naděje?

Křesťanská naděje jest nadpřirozená, od Boha vlitá ctnost, kterou s pevnou důvěrou očekáváme všechno, co nám Bůh pro zásluhy Ježíše Krista slíbil.

Co jest křesťanská láska?

Křesťanská láska jest nadpřirozená, od Boha vlitá ctnost, kterou Boha nade všechno, sebe pak a bližního pro Boha milujeme.

Kdy milujeme Pána Boha nade všechno?

Pána Boha milujeme nade všechno, když si tak Pána Boha vážíme, že bychom raději všechno ztratili, i život, než se dopustili smrtelného hříchu.

Kdy milujeme bližního pro Boha?

Bližního milujeme pro Boha, když ho máme tak rádi, jako sebe.

Kdo jest náš bližní?

Náš bližní je každý člověk, přítel i nepřítel.

O MRAVNÍCH CTNOSTECH.

Které ctnosti jmenujeme mravní ctnosti?

Všecky ctnosti křesťanské mimo tři božské ctnosti jmenujeme m r a v n í proto, že činí především naše mravy Bohu milými.

Z mravních ctností zvláště vynikají čtyři hlavní ctnosti.

Které jsou čtyři hlavní ctnosti?

Čtyři hlavní ctnosti jsou: 1. opatrnost, 2. spravedlnost, 3. statečnost, 4. mírnost.

Jmenují se hlavní ctnosti proto, že obsahují v sobě všechny ostatní ctnosti mravní.

O DOBRÝCH SKUTCÍCH.

Které jsou hlavní dobré skutky?

Hlavní dobré skutky jsou: modlitba, půst a almužna.

Které skutky rozumíme almužnou?

Almužnou rozumíme všechny tělesné i duchovní skutky milosrdenství.

Kolik jest duchovních skutků milosrdných?

Duchovních skutků milosrdných jest sedm: 1. pochybujícím dobře raditi, 2. neumělé učiti, 3. hřešící kárati, 4. zarmoucené těšiti, 5. ubližujícím ochotně odpouštěti, 6. křivdy trpělivě snášeti, 7. za živé i za mrtvé k Bohu se modliti.

Kolik jest tělesných skutků milosrdných?

Tělesných skutků milosrdných je také sedm: 1. lačné krmiti, 2. žíznivé napájeti, 3. pocestné do domu přijímati, 4. nahé odívati, 5. nemocné navštěvovati, 6. vězně vysvobozovati, 7. mrtvé pochovávat.

D O D A T E K .

Několik poznámek z liturgiky.

BOHOSLUŽEBNÉ OBŘADY, ŘEČ A OSOBY.

Úkony a znamení, kterými podle ustanovení Ježíše Krista a Církve svaté vzdáváme úctu Bohu a nabýváme potřebných milostí, se jmenují b o h o s l u ž e b n é o b ř a d y .

Hlavní obřady Církve katolické ustanovil Pán Ježíš sám.

V církvi katolické konají se obřady z velké části řečí latinskou, a to proto, že latinou jako jedinou řečí bohoslužebnou naznačuje se i jednota víry mezi národy; řeč tato nemění se, je »mrtvou«, tudíž není nebezpečí, že by posvátné obřady stálým změnám byly podrobeny (to by se dělo, kdyby se konaly v řeči živé, jež se pořád mění). Posvátné obřady konají osoby stavu duchovního. K n ě ž í slouží mši svatou, udělují svátosti, kromé svatého břimování a svěcení na kněžství, a zastávají duchovní správu v jednotlivých osadách.

B i s k u p koná všecko, co konají kněží, nadto pak uděluje svaté břimování, svěcení na kněžství, koná slavnější svěcení a žehnání. Když má svou skutečnou diecési ustanovuje kněze v duchovní správě a řídí celou diecési. Přední kněží

v diecési (zpravidla kanovníci, t. j. kněží, ustanovení při chrámě biskupském), tvoří biskupskou konsistoř — poradní sbor biskupův.

Hlavou Církve a první mezi všemi biskupy jest římský p a p e ž, svatý Otec. Koná všecko, co konají biskupové, nadto ustanovuje biskupy v diecésích, nebo je potvrzuje v jejich úradě a řídí celou Církev jako nejvyšší pastýř a učitel. Je volen o d k a r d i n á l ů, kteří jsou i rádci papežovi (počtem 70).

Mimo světské kněze jsou v Církvi katolické také k n ě ž í ř e h o l n í, kteří žijí v klášteřích podle řehole (pravidla), jejich představený sluje opat, některé řehole mají provinciála. Nejvyšší představený každého řádu se jmenuje generál a zpravidla sídlí v Římě.

POSVÁTNÁ MÍSTA.

C h r á m .

První křesťané scházeli se k službám Božím v domě některého křesťana. Teprve za vlády císaře Konstantina Velikého mohli si křesťané volně chrámy stavěti. Kostel (chrám, dům Boží, dům Páně), jest budova zvlášť upravená a posvěcená ke konání služeb Božích (mše svaté, kázání, modliteb) a udělování svátostí. Malé chrámy nazývají se kaple; v některých jest dovoleno od biskupa sloužití mši svatou.

Chrámy stavějí se směrem k v ý c h o d u, na znamení, že z východu přišlo k nám sv. evangelium. Půdorys chrámu mívá podobu k ř í ž e .

V ě ž, která skoro nad každým chrámem do výšky se vypíná a jest součástí chrámu, jako prstem

vzhůru ukazuje nám, kde jest náš cíl, po němž jedině toužiti máme — na nebe. Na věži bývají obyčejně hodiny, připomínající nám pomíjelnost všeho pozemského. S věže zaznívají zvony a volají nás do kostela k účasti na mši svaté a k modlitbě. Na vrcholu věže stkví se do dálky vítězné znamení víry naší sv. kříž, označující nám, že v chrámě se nám hlásá nauka ukřižovaného Spasitele a koná nekrvavá oběť, památka a obnovení té oběti, kterou Kristus Pán Otcí nebeskému na kříži přinesl.

Hřbitov.

Druhým posvátným místem je hřbitov, na němž pohřbíváme své drahé v Pánu zesulé. Prvotní křesťané pohřbívali zemřelé v podzemních hřbitovech, zvaných *katakombami*, později v samých chrámech. Po dlouhou dobu bývaly hřbitovy kolem kostela. Nyní jsou opodál míst obydlených. Nejkrásnější ozdobou hrobu jest kříž, který znamená, že skrze kříž Kristův doufáme ve vzkříšení těl.

CÍRKEVNÍ SLOHY STAVEBNÍ.

Chrámů bývaly v různých dobách stavěny různým způsobem.

S šířícím se křesťanstvím vnikl k nám v 10. století sloh *románský*, který plně se rozvil ve 12. století. Dva druhy staveb chrámových byly u nás rozšířeny: *kruhové kaple*, zvané *rotundy* (první u sv. Víta na hradě pražském z doby svatého Václava, a kostely *obdélné* (jednolodní i trojlodní).

Význačné znaky románského slohu jsou: silné zdi, okénka polokruhovitě zaklenutá, sloupy s krychlovou hlavicí a ve století 12. valená a křížová klenba a krypta.

Po roce 1230 začalo se v zemích českých stavěti ve slohu *gotickém*, který se k nám dostal z Francie. Za Karla IV. po prvé dosáhl vrcholu. Rozvoj slohu byl na čas přerušen válkami husitskými. Za Vladislava II. nabyl opět světové úrovně. Nejproslulejší jsou chrámy: sv. Víta na hradě pražském a sv. Barbory v Kutné Hoře; z klášterů pař: Bl. Anežky v Praze, Vyšší Brod, Zlatá koruna.

Znaky gotiky tvoří: pilíře s příporami, žebrová klenba (křížová, hvězdová, síťová), lomený oblouk, veliká barevná okna s bohatou kružbou a vysoké věže.

Sloh *renesáncní* vznikl v Itálii. Nejkrásnější stavbou tohoto slohu jest největší chrám na světě, velechrám sv. Petra v Římě. U nás ne našel ozvěny v chrámových stavbách.

Zato však mohutně se rozvil u nás ve století 17. a 18. sloh *barokový*, libující si v jásavé nádheře a v bohaté malířské a sochařské výzdobě.

V barokovém slohu byly postaveny zejména jezuitská kolej (v Praze a v Kutné Hoře), nové poutní, klášterní a městské chrámy (Sv. Hora, Sv. Kopeček u Olomouce, Loreta v Praze, chrám sv. Mikuláše v Praze a j.).

Ve století XIX. napodobovali stavitelé chrámů všechny slohy předcházející.

V přítomné době se projevuje snaha odvrhnouti všecky historické slohy a stavěti účelně a prakticky, prostor chrámový jest veliký a světlý. Při stavbě užívá se betonu a ocelové konstrukce (sloh konstruktivní), na př.: chrám sv. Václava ve Vršovicích, chrám Srdce Páně na Vinohradech, sv. Cyrila a Metoděje v Hejčíně.

VNITŘNÍ ZAŘÍZENÍ CHRÁMU.

Vnitřek chrámu se dělí: 1. na kněžiště (presbytář), 2. loď, 3. předsíň.

1. Presbytář jest místo nad ostatní částí chrámu vyvýšené a od hlavní lodi mřížkou neb zábradlím oddělené, určené pro kněze. Nejprůběžnější místo v presbytáři zaujímá hlavní oltář, k němuž vedou stupně (1, 3 až 5).

2. V lodi shromažďují se věřící. Ve větších chrámech bývá 3 až 5 lodí. Prostřední proti hlavnímu oltáři jmenuje se hlavní lodí.

3. V předsíni shromažďovali se ti, kteří se připravovali k přijetí křtu sv. (katechumeni).

OLTÁŘ.

Oltář jest stůl, představující nám onen stůl, na kterém proměnil Kristus Pán při poslední večeři chléb a víno v Tělo a Krev svou. Oltář má býti z kamene, poněvadž představuje Krista, který nazývá se v Písmě sv. »kamenem úhelným«. Mívá někdy podobu náhrobku (rakve), poněvadž za prvních dob křesťanských stavívaly se oltáře a sloužila se mše sv. na hrobech sv. mučedníků.

Oltář, u něhož se slouží mše svatá, jest takto vybaven:

1. Na oltářním stole jest uprostřed kamenná deska s ostatky svatých mučedníků.

2. Pokryt je třemi lněnými, bílými ubrusy (plátny), které připomínají roucha, do nichž zabaleno bylo mrtvé Tělo Krista Pána.

3. Při mši svaté na oltáři hoří svíce z včelího vosku, představující Krista Pána, světlo světa.

4. Na oltáři musí býti kříž, a to tak umístěný, aby kněz i lid jej dobře viděl. Kříž připomíná, že obět, která se na oltáři koná, je táž obět, kterou Kristus Pán na kříži přinesl.

5. Na hlavním oltáři stojí svatostánek (tabernakl), to jest schránka pro velebnou svátost oltářní. Na znamení stálé přítomnosti Pána Ježíše na oltáři hoří před svatostánkem tak zvané věčné světlo.

V lodi chrámové jsou další oltáře (vedlejší, postranní), zpovědnice, křtitelnice, kazatelna, lavice a kruchta s varhanami.

POSVÁTNE NÁDOBY KE MŠI SVATÉ.

1. Kalich. Kalich jest nádoba určená pro Krev Páně. Podobá se otevřenému kalichu květinovému. Má býti ze zlata, neb aspoň číše má být stříbrná a pozlacená.

2. Patena. Patena jest mělký okrouhlý talířek ze zlata neb aspoň ze stříbra a pozlacený. Na patenu se klade při mši svaté Tělo Páně.

Kalich a patena musí býti od biskupa posvěceny. Ke kalichu a pateně náleží:

1. Korporál, čtverhranný, lněný ubrousek, který se při mši svaté pod kalich prostírá a na nějž se klade Tělo Páně.

2. Bursa, čtverhranná taštička, do které se ukládá korporál.

3. Palla, malá čtverhranná, tuhá pokrývka, lněná, již se při mši svaté pokrývá kalich.

4. Purifikátor, lněný šáteček k čištění kalicha a pateny.

5. Velum, pokrývka, kterou se kalich na počátku a na konci mše svaté zahaluje. Velum a bursa jsou z téže látky jako roucho mešní.

POSVÁTNÁ ROUCHA KE MŠI SVATÉ.

Ke mši svaté obléká kněz na kleriku tato posvátná roucha: humerál, albu, cingulum, manipul, štolu a kasuli.

1. Humerál jest lněná bílá rouška, již si kněz zahaluje krk a ramena.

2. Alba jest dlouhé, bílé řasnaté roucho s rukávy.

3. Cingulum jest lněný, bílý provaz, kterým si kněz albu podkasává.

4. Manipul, malý sešitý pás, který kněz navléká na loket levé ruky. V manipulu míval kněz šáteček, kterým si stíral pot.

5. Štola jest dlouhý, úzký pás, který kněz si dává křížem přes prsa; uprostřed a na obou koncích jest opatřen křížem. Štola jest odznakem kněžské moci, proto žádný úkon kněžský kněz bez štoly nekoná.

6. Mešní roucho čili kasule (ornát) zdobené roucho, vpředu i vzadu volně splývající. Užívá se jen ke mši svaté.

BARVA ROUCH BOHOSLUŽEBNÝCH.

Bohoslužebná roucha jsou barvy: 1. bílé, 2. červené, 3. fialové, 4. zelené a 5. černé.

1. Bílá barva znamená duchovní radost a nevinnost (o svátcích Páně, Panny Marie, andělů a těch svatých, kteří zemřeli smrtí přirozenou).

2. Červená barva je barva krve a ohně (o svátcích svatých mučedníků a o svátcích svato-dušních, poněvadž sestoupil Duch Svatý ve způsobě ohnivých jazyků na apoštoly).

3. Fialová barva je barva kajícího (ve dnech kajících: v adventě, postě, o suchých a křížových dnech).

4. Zelená barva značí naději (o nedělích a všedních dnech po Zjevení Páně a po Duchu Svatém, jestliže na ně nepřípadá jiný svátek, který má svou zvláštní barvu).

5. Černá barva značí smutek (při službách Božích za mrtvé, na Velký Pátek a na Dušičky).

OBŘADY MŠE SVATÉ.

Oběť mše svaté, jakožto nekrvavá památka a obnovení krvavé oběti Kristovy na kříži, jest středem veškeré bohoslužby církevní. Podstatné obřady této oběti ustanovil Pán Ježíš při své poslední večeři. K větší oslavě oběti té přidala Církev svatá další nové obřady. Mše svatá jest buď tichá nebo zpívaná — slavná.

Obřady mše svaté dělí se na dvě části, a to:

1. část přípravnou, tak zvanou mši svatou katechumenů,

2. vlastní mši svatou.

Přípravná část mše svaté obsahuje: 1. Modlitby stupňové, 2. Introit, 3. Kyrie eleison, 4. Gloria, 5. Kollekty, 6. Epištolu a krátké modlitby po epištole (garduale), 7. Evangelium.

Vlastní obět mešní má tři hlavní díly, a to:

I. Obětování (offertorium), někdy před obětováním bývá Krédo (vyznání víry).

II. Proměňování a pozdvihování, jimiž mše svatá dosahuje vrcholu.

III. Přijímání (Kommunio), obětní hostina.

KTERAK SE MÁME CHO VATI PŘI MŠI SV.

Když kněz přistoupil k oltáři, aby přinesl Bohu nejsvětější obět a modlí se u stupňů oltářních, prosíme o milosrdenství a za odpuštění svých hříchů.

Při evangeliu povstaneme na důkaz úcty k slovu Božímu, žehnáme se sv. křížem a ukazujeme takto veřejně, že svou katolickou víru nejen v srdci chováme, ale že jsme odhodláni ji slovem i skutkem vyznávat.

Při obětování obětujeme Bohu všechny svoje tužby a práce, aby nám prospěly k spáse — pro život věčný. Před proměňováním modlíme se s knězem za sv. Otce, svého biskupa a živé přátele, vyprošujeme si, abychom jednou byli připojeni k zástupu vyvolených Božích.

Proměňování jest nejsvětější úkon. Kněz pronáší božská slova, jimiž se proměňuje chléb v Tělo a víno v Krev Kristovu. Poklekneme a klaňme se Spasiteli nyní na oltáři přítomnému. Při pozdvihování Těla Páně bijeme se v prsa a modlíme se:

Pozdraveno budiž, pravé Tělo Ježíše Krista, které za mne na kříži obětováno bylo! V nejhlubší pokoře klaním se Tobě. — Ježíši, Tobě jsem živ! — Ježíši, Tobě umírám! Ježíši, Tvůj jsem živý i mrtvý! Amen.

Pán můj a Bůh můj!

Podobně při pozdvihování kalicha s Krví Páně modlíme se:

Pozdravena budiž, předrahá krevi Ježíše Krista, která za mne na kříži vylita byla! V nejhlubší pokoře klaním se Tobě. — Ježíši, smiluj se nad mnou! — Ježíši slituj se nad mnou! — Ježíši, odpusť mi hříchy mé! Amen.

Pán můj a Bůh můj!

Po proměňování modlíme se za své zemřelé příbuzné a přátele a za duše v očistci.

Když kněz rozpjatými rukama modlí se Otče náš, modlíme se jej s ním. Blíží se sv. přijímání. Vzbuzujeme žal a lítost na hříchy svými a touhu po sv. přijímání.

Při sv. přijímání bijeme se v prsa a říkáme třikrát: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rcí slovem, a uzdravena bude duše má.« A když přistupujeme k sv. přijímání, dodejme: »Můj Ježíši! Srdce mé touží po Tobě. Přijď, ó můj Ježíši, a neprodlévej!«

Na konci mše sv. prosíme: »Pane Ježíši, požehnej rukou kněze mně a mé práci, požehnej a zachovej rodiče mé, bratry a sestry, přátele a učitele.«

Mše sv. končí posledním evangeliem, povstaňme a požehnejme se sv. křížem.

a zmrtvýchvstání a dokonání díla vykoupení se-
sláním Ducha Svatého. Hlavní svátky v této
době jsou Hod Boží velikonoční a Hod Boží sva-
todušní. Církevní rok začíná první neděli advent-
ní a končí sobotou po poslední neděli po Duchu
Svatém.

I. DOBA VÁNOČNÍ.

První hlavní období v církevním roce je doba
vánoční. Přípravou na narození Páně jest *advent*,
který trvá čtyři neděle. Je to doba kající, proto
Církev svatá staví před oči věřících velikého
kazatele pokání sv. Jana Křtitele, předchůdce
Páně. Mše svatá se slouží v rouchu barvy fialové.
Na úsvitě se slouží mše svatá k poctě Panny
Marie, sluje rorate (= rosu dejte).

Ve svatvečer svátku Narození Páně, na t. zv.
š t ě d r ý d e n jen přísný půst. N a r o z e n í P á -
n ě se slaví 25. prosince (vánoce = svatá noc);
o něm 3 mše sv. Osmý den po narození Páně,
tedy 1. ledna, se koná zasvěcený svátek O b ř e -
z á n í P á n ě; Synu Božímu dáno jméno Ježíš.
Téhož dne počíná nový občanský rok. Dne 6.
ledna se slaví druhý velký zasvěcený svátek
vánoční Z j e v e n í P á n ě (oslava křtu Páně,
příchodu mudrců a prvního jeho zázraku). Jme-
muje se též svátkem sv. Tří králů (světí se
voda a žehná kadidlo, sůl a křida).

Čtyřicátého dne po narození Páně (2. února) je
nezasvěcený svátek O č i š ť o v á n í P a n n y
M a r i e (čili Hromnic).

Pohodí vánoční trvá 2—6 neděl po Zjevení Pá-
ně. O těchto nedělích se slouží mše sv. v rouchu
barvy zelené.

II. DOBA VELIKONOČNÍ.

Druhé a nejslavnější svátky v církevním roce
jsou svátky velikonoční. Hod Boží velikonoční
se slaví podle ustanovení Církve svaté první ne-
děli po úplňku, který připadne po jarní rovno-
dennosti (21. března). První úplňk po jarní rov-
nodennosti nepřipadá však každého roku ve
stejnou dobu, nýbrž někdy dříve, někdy později.
Doba ta kolísá mezi 22. březnem a 25. dubnem.
Hod Boží velikonoční může tudíž připadnouti na
některou neděli ke konci března nebo v měsíci
dubnu.

Přípravu k svátkům velikonočním tvoří před-
postí a doba svatopostní.

Předpostí začíná neděli Devítník (= 9.
neděle před velikonoce) a má 1. a 2. neděli po
devítniku. Od neděle devítník se koná mše sv.
v rouchu barvy fialové na znamení kajcnosti.

Doba svatopostní začíná Popeleční
středou (přísný půst a trvá šest neděl (černá,
suchá, kýchavná, družebná, smrtelná, květ-
ná). Po šesté neděli začíná svatý (veliký,
pašijový) týden, neboť si připomínáme svaté
a veliké dílo vykoupení, vykonané utrpením a
smrtí Páně.

Šestá neděle postní slove květná, protože to-
ho dne světí se přede mší sv. kvetoucí ratolestí,
s kterými pak koná se průvod kolem kostela na
památku slavného vjezdu Pána Ježíše do Jeru-
salema. Při mši svaté zpívají se pašije (čtení
nebo zpěvy o utrpení Páně).

Zelený čtvrtek připomíná, že Pán Ježíš
s apoštoly slavil poslední večeři a při ní

ustanovil nejsvětější svátost oltářní a mši sv.; po večeři odešel na horu Olivetskou kde se modlil. Tam byl jat a odveden na soud do Jerusalema. V každém chrámě slouží se toliko jedna, a to slavná mše sv. (při ní v biskupských chrámech světi biskup sv. oleje). Tato mše sv. připomíná poslední večeři Páně. Z radosti, že při ní Pán Ježíš ustanovil nejsvětější svátost oltářní, jest roucho mešní barvy bílé. Při Gloria se zvoní, nato pak zvony umlknou a užívá se klapaček.

Kněz proměňuje tři hostie, z nichž jednu přijímá a ostatní ukládá do zvláštního kalicha.

Při přijímání přistupují kněží i lid k stolu Páně. Po mši sv. koná se průvod s nejsvětější svátostí k vedlejšímu oltáři nebo do postranní kaple. Odhalují a omývají se oltáře.

V biskupském chrámě koná se mytí nohou 12 starcům.

Velký pátek připomíná smrt Pána Ježíše na kříži a jeho pohřeb. Proto jest to den nejhlubšího smutku a přísného postu. Velkým nazývá se proto, že tento den Pán Ježíš dokonal veliké dílo našeho vykoupení. Při obřadech z počátku nehoří žádné světlo; i věčná lampa je zhasnuta na znamení, že zhaslo »světlo světa«. Oltář jest prost všech ozdob; roucha kněžská jsou černá.

Pořad posvátných obřadů:

1. Kněží padají na stupních oltářních na tvář.
2. Čtou se dvě části Písma sv. Starého zákona.
3. Zpívají se pašije.
4. Kněz koná modlitby za všechny stavy a lidi.
5. Koná se odhalování a pocta svatého Kříže.

6. Slouží se mše sv. předposvěcení (svaté hostie byly posvěceny na Zelený čtvrtek).

Posvátné obřady končí tím, že se odnáší nejsvětější svátost oltářní do Božího hrobu k veřejnému uctění.

Bílá sobota nám připomíná, že Pán Ježíš v hrobě odpočíval. Proto hned z rána vystavuje kněz nejsvětější svátost v zahalené monstranci k veřejnému uctívání v Božím hrobě. Bílou nazývá se proto, že ve starší době dospělí katechumeni slavně byli křtěni a na znamení čistoty duše oblékaly bílé roucho. Také nyní děti po křtu sv. jsou přikryty bílou rouškou.

Na Bílou sobotu konají se tyto posvátné obřady;

1. Světi se nový oheň a pět kadidlových zrn. Z posvěceného ohně se rozžihá /trojkrutec (triangl).

2. Světi se velikonoční svíce (paškál) a křestní voda.

3. Slouží se slavná mše sv., při níž při Gloria rozezvučí se opět zvony a kněz zpívá alleluja. K večeru koná se slavnost vzkříšení.

Hod Boží velikonoční je největší svátek církevního roku, oslavuje se z mrtvých vstání Páně, které je základem naší křesťanské víry.

Pohodí velikonoční má šest neděl. Ve čtvrtek po 5. neděli po velikonocích jest zasvěcený svátek Nanebevstoupení Páně. Devět dní po svátku Nanebevstoupení Páně je doba očekávání Ducha Svatého a přípravy na jeho dary. Druhý hlavní svátek doby velikonoční slaví Církev padesátého dne po zmrtvýchvstání Páně na

památku **Seslání Ducha Svatého**, jenž sestoupil na apoštoly a učedníky ve způsobě ohnivých jazyků. (Mše sv. v rouše barvy červené.)

Doba po Duchu Svatém netvoří samostatného celku; čítá 23 až 28 neděl. O nedělích a všedních dnech po Duchu Svatém se užívá při mši svaté barvy zelené, nepřipadá-li některý svátek, který má svou barvu (bílou nebo červenou).

První neděle po Duchu Svatém slaví se svátek **Nejsvětější Trojice**. Tímto svátkem Církev vyznává víru v Boha trojediného a vděčně vzpomíná dobrodiní, jež každá božská osoba nám prokazuje.

Ve čtvrtek po svátku nejsvětější Trojice slaví se zasvěcený svátek **Božího Těla**. Tento svátek slaví Církev na památku ustanovení nejsvětější svátosti oltářní a spolu slavně vyznává jim víru v přítomnost Pána Ježíše v této svátosti. Po mši sv. nese kněz Nejsvětější svátost v slavném průvodu kostelem nebo i venku mimo kostel. Průvod zastavuje se u čtyř oltářů.

V následujícím týdnu potom v pátek je svátek **Nejsvětějšího Srdce Ježíšova** (zasvěcení rodin, první pátky v měsíci).

Poslední neděli v říjnu se koná slavnost **Ježíše Krista Krále**.

SVÁTKY SVATÝCH.

Zasvěcené svátky **Panny Marie** jsou: svátek **Neposkvrněného Početí** (8. prosince) a svátek **Nanebevzetí Panny Marie** (15. srpna).

Zasvěcenými svátky svatých pro celou Církev jsou: svatého **Petra a Pavla**, knížat apoštolských (29. června), kteří za císaře Nerona v Římě smrtí mučednickou téhož dne zemřeli, a slavnost **Všech svatých** (1. listopadu). Následujícího dne uctívá Církev památku věrných zemřelých »**dušiček**« (2. listopadu), v kostele a na hřbitově se konají modlitby za zemřelé.

Přední naši národní světci a ochráncové jsou: svatý **Václav** (28. září, zemřel smrtí mučednickou 28. září 929), svatý **Jan Nepomucký** (16. května, neprozradiv zpovědního tajemství umučen 20. března 1393), a svatí **Cyriil** (zemřel v Římě r. 869) a **Metoděj** (zemřel mezi věrnými Moravany r. 885), apoštolové **Slovanů** (5. července), matka národa sv. **Ludmila** (16. září — zardoušena na hradě Tetíně 16. září r. 921), svatý **Vojtěch**, druhý biskup pražský (zemřel smrtí mučednickou v pohanských Prusích r. 997), svatý **Prokop**, zakladatel slovanského kláštera na Sázavě (4. července — zemřel r. 1053).

OBSAH :

	Str.		Str.
Pravdy svaté víry a modlitby, které nutno znáti z paměti	5	O stavu manželském	43
		O modlitbě	44
		O modlitbě Páně	45
		O pozdravení andělském	46
Úvod.		Část třetí.	
O znamení svatého kříže	11	O přikázáních	48
Část první.		O přikázáních Božích	48
O víře	12	A. Povinnosti k Bohu	49
O apoštolském vyznání víry	12	B. Povinnosti k Bohu a k bližnímu	50
O Bohu	13	O přikázáních církevních	53
O Nejsvětější Trojici	14	O hříchu a jeho družích	56
O stvoření světa	14	O ctnosti	57
A. O andělech	16	O božských ctnostech	57
B. O člověku	16	O mravných ctnostech	58
O Ježíši Kristu	18	O dobrých skutcích	59
O Duchu Svatém	22	Dodatek.	
O Církvi obecné	23	Několik poznámek z liturgiky.	
Založení Církve	23	Bohoslužebné obřady, řeč a osoby	60
Známky Církve	24	Posvátná místa	61
O úkolu Církve	25	Chrám	61
Obcování svatých	26	Hřbitov	62
Odpuštění hříchů	27	Církevní slohy stavební	62
Poslední věci člověka	27	Vnitřní zařízení chrámu	64
Část druhá.		Oltář	64
O milosti Boží	32	Posvátné nádoby ke mši svaté	65
O svátostech	33	Posvátná roucha ke mši svaté	66
O křtu svatém	34	Barva rouch bohoslužebných	67
O biřmování	35	O mši svaté	67
O svátosti oltářní	36	Kterak se máme chovati při mši svaté	68
1. O svatém přijímání	36	Přehled mše svaté	70
2. O oběti mše svaté	37	Církevní rok	71
O svátosti pokání	38	I. Doba vánoční	72
1. Zpytování svědomí	39	II Doba velikonoční	73
2. Lítost	39	Svátky svatých	76
3. Opravdové předsevzetí	40		
4. Zpověď	40		
5. Dostiučinění	41		
O odpustcích	42		
O posledním pomazání	42		
O svátosti svěcení kněžstva	43		